

διαΝΕΟσις

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Η Δικαιοσύνη στην Ελλάδα

Δρ. Φαίη Μακαντάση
Επικεφαλής Ερευνών διαΝΕΟσις
fay.m@dianeosis.org

Η Υφιστάμενη Κατάσταση

**«Οι Πέντε
Δράκοι»**

- Το μεγάλο δημόσιο χρέος
- Το προβληματικό ασφαλιστικό σύστημα
- Το δυσλειτουργικό φορολογικό σύστημα
- Τα δίδυμα προβλήματα της πολυνομίας και της κακονομίας
- Τα προβλήματα και οι καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης

Doing business 2020

Η επίλυση μιας συγκεκριμένου τύπου δικαστικής διαφοράς, για την επιβολή της τήρησης μίας σύμβασης, από μια επιχείρηση στη χώρα μας χρειάζεται κατά μέσο όρο 1.711 ημέρες (4 χρόνια και 8 μήνες)!

= σχεδόν 3 φορές περισσότερο από τη μέση επίδοση των χωρών υψηλού εισοδήματος του ΟΟΣΑ (589,6).

Το δικαστικό κόστος της επιχείρησης φτάνει το 22,4% του διεκδικούμενου ποσού

= κοντά στο μέσο όρο των χωρών υψηλού εισοδήματος του ΟΟΣΑ (21,5%)

Η ποιοτική βαθμολόγηση της δικαστικής διαδικασίας είναι στους 12,5/18 βαθμούς.

= λίγο ψηλότερα από το μέσο όρο των χωρών υψηλού εισοδήματος του ΟΟΣΑ (11,7/18)

Η Ελλάδα λαμβάνει την 146^η θέση, σε σύνολο 190 χωρών, στον δείκτη « δικαστικής επιβολής συμβάσεων».

Doing business 2020

Σε σύγκριση με το μέσο όρο των χωρών υψηλού εισοδήματος του ΟΟΣΑ, η Ελλάδα έχει:

- ένα ελαφρώς καλύτερο ποιοτικά δικαστικό σύστημα,
- η χρήση του οποίου, όμως, στοιχίζει στον ενάγοντα:
 - λίγο παραπάνω σε χρηματικό κόστος και
 - πολύ, πάρα πολύ, παραπάνω σε κόστος χρόνου.

Σύμφωνα με στοιχεία διεθνών οργανισμών η Ελλάδα:

1. δαπανά λιγότερα χρήματα κατά κεφαλήν για τη λειτουργία του δικαστικού της συστήματος από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, μια δαπάνη που μάλιστα βαίνει μειούμενη.

Προϋπολογισμός δικαιοδοτικού συστήματος (ευρώ ανά κάτοικο, 2016)

Ελλάδα:
€41,3

Δανία: €41,3
Ισπανία: €79,1
Ιταλία: €75
Αλβανία: €10,4

μ.ο. χωρών Συμβουλίου της Ευρώπης: €64

Δημόσιες δαπάνες για τη δικαιοσύνη στην Ελλάδα

2012-14
-29%

2014-16
-33%

2. από το 2010 έχει αυξηθεί ο αριθμός των δικαστών και (σε μικρότερο βαθμό) των εισαγγελέων, οι οποίοι εισαγγελείς, όμως, είναι πολύ λιγότεροι από άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

3. έχει ένα από τα μικρότερα ποσοστά δικαστών που υπηρετούν στον πρώτο βαθμό από όλες τις χώρες της Ευρώπης.

Ποσοστό δικαστών
στον α' βαθμό (2016)

Ελλάδα
63%

μ.ο. χωρών Συμβουλίου
της Ευρώπης
73%

4. έχει μία από τις χειρότερες αναλογίες δικαστικών υπαλλήλων ανά δικαστή

5. έχει έναν από τους μεγαλύτερους αριθμούς δικαστηρίων κατά κεφαλήν στην Ε.Ε.

Δικαστήρια ανά 100 χιλ. κατοίκους
(2016)

Ελλάδα

3

Ολλανδία: 0,2

Τουρκία: 0,8

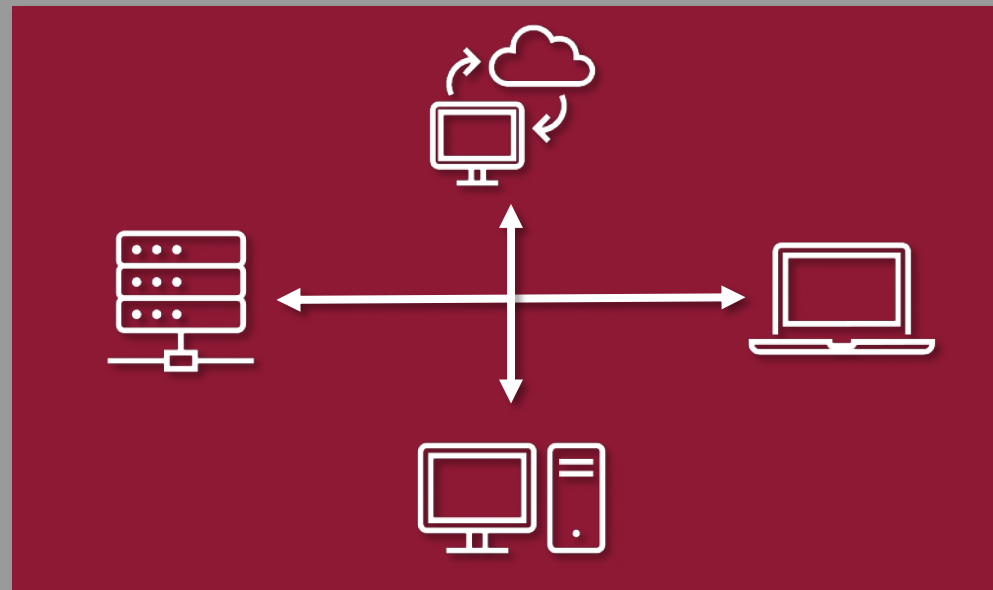
Ισραήλ: 0,8

Ιταλία: 1,4

Πορτογαλία: 2,5

μ.ο. χωρών Συμβουλίου της Ευρώπης: 1,9

- το δικαστικό της σύστημα χρησιμοποιεί σε περιορισμένο βαθμό τεχνολογικές λύσεις για την αντιμετώπιση της γραφειοκρατίας

Τα 3 βασικά προβλήματα που επηρεάζουν το δικαστικό σύστημα στην Ελλάδα

1. **χωροταξία των δικαστηρίων και των εισαγγελιών,**
2. **διεύθυνση και διοίκηση των δικαστηρίων και των εισαγγελιών**
και
3. **αξιολόγηση των δικαστών και των εισαγγελέων**

Η Χωροταξία των Δικαστηρίων

Η Υφιστάμενη Κατάσταση:

- ❖ Στην Ελλάδα η πολιτική και ποινική Δικαιοσύνη απονέμεται από **63 Πρωτοδικεία** και σε ανώτερο επίπεδο από **19 Εφετεία**.
- ❖ Σε ορισμένους Νομούς λειτουργούν δύο ή τρεις Εισαγγελίες Πρωτοδικών, σε πόλεις που απέχουν λίγα χιλιόμετρα η μία από την άλλη.
- ❖ Η Ελλάδα διαθέτει τα **περισσότερα διοικητικά δικαστήρια** σε αναλογία πληθυσμού από τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες (σε χώρες με ανάλογο πληθυσμό όπως η Αυστρία, η Πορτογαλία και η Σουηδία, λειτουργούν 9, 16 και 12 πρωτοβάθμια διοικητικά δικαστήρια αντίστοιχα), ωστόσο αρκετά από αυτά είναι **υποστελεχωμένα** και στεγάζονται σε ακατάλληλα κτίρια για κάποια από τα οποία τα μισθώματα φθάνουν και στις €100.000 ετησίως.

Προτάσεις Αναθέωσης του Δικαστικού Χάρτη:

- Δικαστικός Καλλικράτης με μεσαίου μεγέθους δικαστήρια. Θα πρέπει να διαθέτουν έναν ελάχιστο αλλά και έναν μέγιστο αριθμό δικαστικών λειτουργών (μεταξύ 40 και 80) ώστε να είναι παραγωγικά και να διασφαλίζεται η παρουσία των δικαστών στο δικαστήριο.
- Το υδροκέφαλο Πρωτοδικείο Αθηνών να σπάσει σε 2.
- Αξιοποίηση των τεχνολογικών δυνατοτήτων, ώστε να μπορούν να κατατίθενται ηλεκτρονικά τα δικόγραφα και να γίνονται τηλεσυνεδριάσεις, ώστε να παρέχονται δικαστικές υπηρεσίες σε απομακρυσμένες περιοχές και να μειωθούν οι καθυστερήσεις στην εκδίκαση υποθέσεων.
- Αξιοποίηση εργαλείων ευρωπαϊκών οργανισμών που έχουν δοκιμαστεί και σε άλλες χώρες για τον προσδιορισμό της γεωγραφικής θέσης των δικαστηρίων, των υποδομών, της διαχείρισης του φόρτους εργασίας, των διαδικασιών.

Η Διοίκηση των Δικαστηρίων

Η Υφιστάμενη Κατάσταση:

- ❖ Οι δικαστικοί λειτουργοί δεν εκπαιδεύονται σε επαρκή βαθμό για να ασκήσουν διοίκηση (το δικαστικό management αποτελούσε αντικείμενο ημερίδων και μόλις πρόσφατα εισήχθη ως διδακτική ενότητα σε μία μόνο κατεύθυνση).
- ❖ Στα περιφερειακά δικαστήρια και εισαγγελίες η θέση του διευθύνοντος παραμένει συνδεδεμένη αποκλειστικά με την αρχαιότητα.
- ❖ Στις μεγάλες πόλεις προβλέπεται η εκλογή από την ολομέλεια και η λειτουργία τριμελούς συμβουλίου διεύθυνσης για τα δικαστήρια και μονομελούς οργάνου διεύθυνσης στις εισαγγελίες. Εδώ τα προβλήματα διοίκησης προέρχονται κυρίως από το ανορθολογικό μέγεθος των δικαστηρίων και εισαγγελιών.
- ❖ Μέχρι σήμερα δεν προβλέπεται τυπικά ούτε διενεργείται άτυπα κάποια αξιολόγηση ως προς το αν ένας/μία δικαστικός λειτουργός έχει, πράγματι, τις προϋποθέσεις για να διευθύνει ένα δικαστήριο ή μια εισαγγελία

Προτάσεις Καλύτερης Διοίκησης των Δικαστικών Μονάδων:

- Οργάνωση προγραμμάτων επιμόρφωσης στη Σχολή Δικαστών για τη διεύθυνση των δικαστηρίων.
- Πλήρωση των θέσεων των διευθυνόντων στα περιφερειακά δικαστήρια με επιλογή από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο με βάση τα ουσιαστικά προσόντα διοίκησης που διαθέτει, για μία διετία.
- Στα δικαστήρια και τις εισαγγελίες των μεγάλων πόλεων να παραμείνει το ίδιο σύστημα εκλογής, όμως οι υποψήφιοι θα πρέπει να έχουν παρακολουθήσει σεμινάρια διοίκησης στην ΕΣΔι και να μπορούν να επανεκλεγούν ακόμη μία φορά.

Αξιολόγηση Δικαστών και Εισαγγελέων

Η Υφιστάμενη Κατάσταση:

- ❖ Η αξιολόγηση των δικαστικών λειτουργών ανατίθεται σε συναδέλφους, τους επιθεωρητές που κατέχουν ανώτατους βαθμούς και κληρώνονται για ετήσια θητεία, χωρίς να λαμβάνονται υπόψιν τα δεδομένα, όπως η ικανότητα ενός ανώτατου δικαστικού.
- ❖ Κάθε επιθεωρητής αναλαμβάνει να επιθεωρήσει το έργο μεγάλου αριθμού δικαστικών λειτουργών που υπηρετεί στην περιφέρειά του μετακινούμενος συχνά μεταξύ περισσότερων πόλεων.
- ❖ Οι επιθεωρητές κληρώνονται, έχουν σύντομη θητεία, και ο αριθμός τους είναι μικρός σε σχέση με το σύνολο των αξιολογούμενων.
- ❖ Τα κριτήρια αξιολόγησης δεν έχουν εκσυγχρονιστεί, με συνέπεια να μην αξιολογείται η διοικητική ικανότητα όσων ασκούν καθήκοντα διευθύνοντος και να δίνεται μεγάλο βάρος στην ποσοτική απόδοση.
- ❖ Οι επιθεωρητές ακολουθούν συνήθως τον εύκολο δρόμο των εκθέσεων αξιολόγησης με στερεότυπο περιεχόμενο.

Προτάσεις για Καλύτερη Αξιολόγηση:

- Ορισμός των επιθεωρητών από τις ολομέλειες με βάση τα προσόντα και τις δεξιότητες που διαθέτουν σε θέματα διοίκησης, επιθεώρησης και αξιολόγησης **και όχι με κλήρωση.**
- Αύξηση της θητείας **–τουλάχιστον 2 έτη–** και του αριθμού τους ώστε να ασκούν τα καθήκοντα περισσότερο χρόνο και να υπάρχει καλύτερη αναλογία επιθεωρητών-αξιολογούμενων.
- Καθορισμός με αναλυτικό τρόπο των κριτηρίων και εμπλουτισμός τους ώστε να ελέγχεται η ικανότητά τους στις διαδικασίες διαμεσολάβησης, η ταχύτητα προσαρμογής σε νέους τομείς δικαίου καθώς και της μεθόδου αξιολόγησης.

- https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2021/02/Dikaiosyni_version_090221.pdf
- https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2019/02/justice_study.pdf

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας!

διαΝΕΟσις
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΑΝΑΛΥΣΗΣ